

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ ของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

มณีนรัตน์ จอมสังข์¹ ทนง ทองภูเบศร์²

วันที่รับบทความ: 8 มีนาคม 2566

วันแก้ไขบทความ: 22 มีนาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 28 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 และเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ตามระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และวิทยฐานะ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 105 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยรวมและรายบทบาท อยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และวิทยฐานะต่างกัน มีบทบาทในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยรวมและรายบทบาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา; สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019;
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: paewphanphrapana@gmail.com

²วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

The Role of the School Administrator in the Situation of Coronavirus 2019 Epidemic of Education Institutions under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom

Manirat Chomsang¹ Thanong Thongphubate²

Received: March 8, 2023

Revised: March 22, 2023

Accepted: March 28, 2023

Abstract

This research article aims to assess the role of school administrators in the situation of the COVID-2019 epidemic and to compare the role of school administrators in the situation of the COVID-2019 epidemic according to the highest educational level, work experience in current position and academic standing. This study employed a quantitative research. The sample group consisted of 105 people, namely the director, the deputy director of the school, head of department/work group under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom. Collect data using questionnaires. The statistics used in the data analysis were mean, percentage, standard deviation, one-way ANOVA and interpret the results of the data analysis. The results showed that (1) the role of educational institution administrators in the overall and individual roles in the situation of the COVID-2019 epidemic at the highest level and (2) the administrators of the educational institutions with the highest level of education, work experience in current position and different academic standings play a role in the overall and individual role in the situation of the COVID-2019 epidemic, there was a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: The Role of School Administrators; The Situation of the COVID-2019 Epidemic;
The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Pathom

Type of Article: Research Article

¹Master of Education Program, Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Salaya, Phutthamonthon, Nakhon Pathom 73170, Thailand
Corresponding Author Email: paewphanphrapana@gmail.com

²College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยที่มีความสำคัญ คือ “ผู้บริหารสถานศึกษา” หากผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ ย่อมทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้รับการศึกษา กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายนั้น ผู้บริหารต้องเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน มีความมุ่งมั่นที่จะไปสู่เป้าหมาย ทুমเทพลังกายและความคิดเต็มกำลัง มีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่ม วิสัยทัศน์ รอบรู้ เป็นที่พึ่งทางวิชาการให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ มีความสามารถในการจัดองค์การบุคลากรภายในสถานศึกษาให้มีศักยภาพและเหมาะสม สอดรับกับภาระงาน

ในปลายปี พ.ศ. 2562 ทั่วโลกและประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วและเริ่มระบาดไปทั่วโลก โดยได้รับรายงานครั้งแรกจากนครอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ป่วยจำนวนมากมีอาการไข้สูง ไอแห้ง อ่อนเพลีย และมีอาการปอดอักเสบโดยไม่ทราบสาเหตุ อาการดังกล่าวเกิดจากโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2019 ที่องค์การอนามัยโลกได้ประกาศชื่อโรคนี้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ว่า “Corona-virus Disease 2019” ต่อมาพบการแพร่ระบาดเป็นวงกว้างมากกว่า 100 ประเทศทั่วโลกในระยะเวลาอันรวดเร็ว สำหรับประเทศไทยได้มีการประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ที่ต้องมีการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอย่างเข้มงวด โดยรัฐบาลไทยได้กำหนดแนวทางการป้องกันโรคด้วยการงดการเดินทางไปในที่ชุมชน มีการกำหนดมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) การใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า หมั่นล้างมือหรือฆ่าเชื้อด้วยแอลกอฮอล์ รวมทั้งการสังเกตและกักตนเองเมื่อมีอาการต้องสงสัย ทั้งนี้ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อารดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมหลายด้าน เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษา ที่มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนซึ่งมีการรวมกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาจำนวนมาก

ในด้านมาตรการการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ระลอกใหม่ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนทางไกล ใช้การสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Google Meet, MS Team, ZOOM, Webex หรือเครื่องมืออื่น ๆ ผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (online) ทั้งนี้โรงเรียนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม และรูปแบบที่ 2 ช่องทางการเรียนที่บ้าน ซึ่งสามารถเลือกเรียนได้หลายช่องทาง เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ (interactive education platform) ยูทูบ (YouTube) ระบบบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน (Learning Management System--LMS) หรือ ระบบต่าง ๆ ที่สำนักงานเขตพื้นที่หรือหน่วยงานอื่น ๆ สร้างขึ้น ต่อเนื่องกับการจัดการเรียนการสอนในช่วงต้นของการแพร่ระบาดที่มีการใช้การจัดการเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบออนไลน์บนฐานคิดของการสอนแบบผสมผสาน (blended learning)

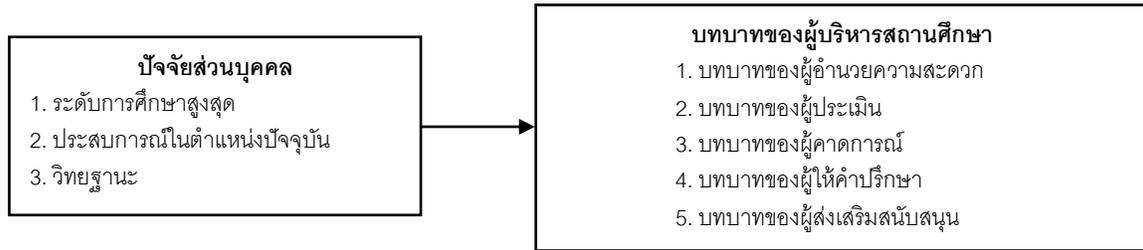
จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยต้องมีการกำหนดแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 และเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ตามระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และวิทยฐานะ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

Mintzberg (1973, pp. 58-91) กล่าวว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่จะแสดงบทบาท 10 บทบาทย่อย ซึ่งจัดได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ (1) กลุ่มบทบาทเชิงสัมพันธ์บุคคล ประกอบด้วย บทบาทเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร บทบาทเป็นผู้นำองค์กร และบทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ (2) กลุ่มบทบาทเชิงสารสนเทศ ประกอบด้วย บทบาทเป็นผู้กำกับติดตามผล บทบาทเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และบทบาทเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ และ (3) กลุ่มบทบาทเชิงตัดสินใจ ประกอบด้วย บทบาทเป็นผู้ประกอบการ บทบาทเป็นผู้จัดสิ่งรบกวน บทบาทเป็นผู้จัดสรรทรัพยากร และบทบาท เป็นนักเจรจาต่อรอง ส่วน Small (1974, pp. 21-22) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในสถานศึกษาทั่ว ๆ ไปไว้ 10 ประการ ได้แก่ ผู้ริเริ่ม ผู้กระตุ้น ผู้ดูแลสั่งการ ผู้ปฏิบัติ ผู้เชื่อมโยง ผู้ประสานงาน ผู้ชักจูงหรือผู้ยั้ง ผู้แก้ต่าง ผู้รับฟัง และผู้วางเฉย ขณะที่ Knezevich (1984, pp. 17-18) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารไว้ 17 ประการ ได้แก่ บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ บทบาทเป็นนักวางแผน บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ บทบาทเป็นผู้จัดองค์การ บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง บทบาทเป็นผู้ประสานงาน บทบาทเป็นผู้สื่อสาร บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน บทบาทเป็นผู้บริหาร การเรียนการสอน บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร บทบาทเป็นผู้ประเมินผล บทบาทเป็นประธาน ในพิธี และบทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วน Senge (1990, pp. 58) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารไว้ 3 ประการ คือ บทบาทในการเป็นนักออกแบบ บทบาทในการเป็นผู้ให้บริการหรือผู้คอยช่วยเหลือ และบทบาทในการเป็นครูผู้สอน นอกจากนี้ Dess and Miller (1993, pp. 320-321) ได้เสนอว่า บทบาทสำหรับความเป็นผู้บริหารมี 3 ประการ คือ บทบาทในการกำหนดทิศทางขององค์กร บทบาทในการออกแบบองค์กร และบทบาทในการปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร ส่วน Hersey and Blanchard (1993, pp. 143) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของกลุ่ม และกิจกรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ บทบาทด้านบุคคล บทบาทในด้านข้อมูลสารสนเทศ และบทบาทในการตัดสินใจ Yuki (2006, pp. 370-372) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจากพฤติกรรมกรรมการบริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ และ บทบาทที่สำคัญ 11 บทบาทย่อย ดังนี้ (1) บทบาทการสร้างความสัมพันธ์ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ การให้การสนับสนุน และการขจัดความขัดแย้งและสร้างทีมงาน (2) บทบาทในการให้และเสาะหาข้อมูล ได้แก่ การติดตาม การให้ข่าวสารข้อมูล และการสร้างความชัดเจน (3) บทบาทในการตัดสินใจ ได้แก่ การวางแผนและการจัดองค์การ การปรึกษาและการมอบหมายงาน และการแก้ปัญหา และ (4) บทบาทในการใช้อิทธิพล ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ และการประกาศเกียรติคุณ และให้รางวัล ส่วน Meador (2019) ได้สรุปบทบาทหน้าที่ในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ที่สำคัญไว้ 9 บทบาท ได้แก่ บทบาทในฐานะผู้นำ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยของผู้เรียน บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการพัฒนา การดำเนินงานและการประเมินโครงการ บทบาทในการทบทวนนโยบายและกระบวนการภายใน บทบาทในการกำหนด ตาราง บทบาทในการจ้างครูใหม่ บทบาทในการปกครองและชุมชนสัมพันธ์ และบทบาทในการมอบหมายงาน จากการ ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ได้เป็น 5 บทบาท ประกอบด้วย บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก บทบาทของผู้ประเมิน บทบาทของผู้คาดการณ์ บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และบทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน ผู้วิจัย จึงกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม ทั้งหมด 23 สถานศึกษา จำนวน 105 คน ได้จากการ เปิดตารางประมาณการกำหนดขนาด ตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) และใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) จำแนกตามตำแหน่ง และตามสัดส่วนของแต่ละตำแหน่ง แล้วใช้การสุ่มอย่างง่าย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence--IOC) แล้วเลือกคำถามที่มีค่า IOC เฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามวิธีการของ Cronbach โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.938
4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้ (1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจเจกส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันและวิทยฐานะ โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบ ตารางประกอบความเรียง (2) วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบเคียงกับเกณฑ์ตามแนวคิดของ เบสท์ และ (3) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส โคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยจำแนกปัจเจกส่วนบุคคลด้วยสถิติค่าเอฟ (F test) ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA Analysis of Variance) เพื่อทดสอบความแตกต่างปัจเจกส่วนบุคคล กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะ ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตรตามวิธีของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เพื่อประเมินบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพรระบาด ของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

(n = 105)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา		
	\bar{X}	SD	ระดับ
1.. บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก	4.57	0.39	มากที่สุด
2.. บทบาทของผู้ประเมิน	4.59	0.38	มากที่สุด
3. บทบาทของผู้คาดการณ์	4.53	0.44	มากที่สุด
4. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา	4.53	0.41	มากที่สุด
5. บทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน	4.51	0.42	มากที่สุด
รวม	4.55	0.37	มากที่สุด

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์เพื่อประเมินบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพรระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, SD = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายบทบาทเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ บทบาทของผู้ประเมิน ($\bar{X} = 4.59, SD = 0.38$) บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.57, SD = 0.39$) บทบาทของผู้คาดการณ์ ($\bar{X} = 4.53, SD = 0.44$) บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา ($\bar{X} = 4.53, SD = 0.41$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ บทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 4.51, SD = 0.42$)

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพรระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพรระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษาสูงสุด						F	p
	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		ปริญญาเอก			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก	4.34	0.41	4.66	0.32	4.92	0.15	13.154*	.000
2. บทบาทของผู้ประเมิน	4.38	0.41	4.67	0.33	4.92	0.20	10.587*	.000
3. บทบาทของผู้คาดการณ์	4.33	0.45	4.62	0.40	4.83	0.28	7.362*	.001
4. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา	4.30	0.42	4.61	0.35	5.00	0.00	13.912*	.000
5. บทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน	4.37	0.52	4.58	0.35	4.67	0.33	3.508*	.034
รวม	4.34	0.40	4.63	0.31	4.87	0.12	11.295*	.000

**p ≤ 0.05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพรระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยรวมและรายบทบาท พบว่า มีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพรระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อ

เปรียบเทียบรายคู่บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า โดยรวมปริญญาโทและปริญญาเอกสูงกว่าปริญญาตรี เท่ากับ 0.29 และ 0.53 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามประสภการณการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน (ดูตาราง 3)

ตาราง 3

การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามประสภการณการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสภการณการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน						F	p
	ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		11 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก	4.43	0.38	4.59	0.37	4.65	0.39	2.390	.097
2. บทบาทของผู้ประเมิน	4.45	0.39	4.59	0.39	4.70	0.35	3.067	.051
3. บทบาทของผู้คาดการณ์	4.33	0.41	4.56	0.44	4.65	0.39	4.197*	.018
4. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา	4.34	0.43	4.56	0.40	4.62	0.38	3.767*	.026
5. บทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน	4.39	0.49	4.49	0.41	4.65	0.36	2.639	.076
รวม	4.39	0.38	4.56	0.36	4.65	0.34	3.820*	.025

** $p \leq 0.05$

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามประสภการณการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน โดยรวมและรายบทบาท พบว่า มีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามประสภการณการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า โดยรวมประสภการณการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป สูงกว่าประสภการณการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี เท่ากับ 0.27

4. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามวิทยฐานะ (ดูตาราง 4)

ตาราง 4

การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำแนกตามวิทยฐานะ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	วิทยฐานะ						F	p
	ไม่มีวิทยฐานะ		ชำนาญการ		ชำนาญการพิเศษ			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก	4.81	0.40	4.43	0.37	4.62	0.37	4.201*	.018
2. บทบาทของผู้ประเมิน	4.86	0.34	4.44	0.39	4.65	0.36	5.494*	.005
3. บทบาทของผู้คาดการณ์	4.72	0.44	4.34	0.43	4.63	0.40	6.318*	.003
4. บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา	4.83	0.41	4.31	0.38	4.63	0.37	10.188*	.000
5. บทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน	4.80	0.40	4.35	0.48	4.58	0.36	5.259*	.007
รวม	4.81	0.39	4.37	0.37	4.62	0.33	7.650*	.001

** $p \leq 0.05$

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยรวมและรายบทบาท พบว่า มีบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายค้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า โดยรวมไม่มีวิทยฐานะสูงกว่าชำนาญการ เท่ากับ 0.43 และชำนาญการพิเศษสูงกว่าชำนาญการ เท่ากับ 0.25

การอภิปรายผล

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 โดยรวมและรายบทบาท ได้แก่ บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก บทบาทของผู้ประเมิน บทบาทของผู้คาดการณ์ บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา และบทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงพฤติกรรมในตำแหน่งในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 ในการวางแผนการกำหนดนโยบายควบคุมดูแลและส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา จึงทำให้ผลการประเมินบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 โดยรวมและรายบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ วชิษฐ์พล รอบจังหวัด (2562) พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายบทบาทอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พรนิตา กิรติวิทยากรณี (2554) พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากและรายบทบาทอยู่ในระดับมาก 4 บทบาท คือ บทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก บทบาทเป็นผู้ประเมิน บทบาทเป็นผู้คาดการณ์ และบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา สอดคล้องกับ ประวิทย์ มั่นปาน (2558) พบว่า บทบาทผู้บริหารของโรงเรียนเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายบทบาท พบว่า บทบาทของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ผู้ให้คำปรึกษา ผู้อำนวยความสะดวก ผู้คาดการณ์ ผู้ประเมิน ผู้ส่งเสริมสนับสนุน สอดคล้องกับ ริญญากัทร์ สุภาศิริธนานนท์ (2563) พบว่า บทบาทผู้บริหารอยู่ในระดับมาก 9 บทบาท เรียงจากมากไปน้อย คือ บทบาทในการเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร บทบาทในการเป็นผู้จัดสิ่งก่อกวน บทบาทในการจัดสรรทรัพยากร บทบาทในการกำกับติดตาม บทบาทในการเป็นผู้เจรจาต่อรอง บทบาทในการเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ บทบาทในการเผยแพร่ข้อมูล บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ และบทบาทในการเป็นผู้นำ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และวิทยฐานะ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกันมีบทบาทในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 โดยรวมและรายบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมปริญญาโทและปริญญาเอกสูงกว่าปริญญาตรี เมื่อพิจารณาเป็นรายบทบาท ได้แก่ บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ปริญญาโทและปริญญาเอกสูงกว่าปริญญาตรี บทบาทของผู้ประเมิน ปริญญาโทและปริญญาเอกสูงกว่าปริญญาตรี บทบาทของผู้คาดการณ์ ปริญญาโทและปริญญาเอกสูงกว่า ปริญญาตรี บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา ปริญญาโทและปริญญาเอกสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาเอกสูงกว่าปริญญาโท และบทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน ปริญญาโทสูงกว่าปริญญาตรี อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่ามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถแสดงพฤติกรรมในตำแหน่งในสถานการณการแพระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุใหม่ 2019 ในการวางแผนการกำหนดนโยบาย ควบคุมดูแล และส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษาได้ดีกว่า สอดคล้องกับ โชษิตา ศิริมัน (2564) พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่างกัน มีบทบาท

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยรวมและรายบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป สูงกว่าประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายบทบาท ได้แก่ บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป สูงกว่าประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี บทบาทของผู้ประเมินประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป สูงกว่าประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี บทบาทของผู้คาดการณ์ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป และ 5-10 ปี สูงกว่าประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป สูงกว่าประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี และบทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 11 ปีขึ้นไป สูงกว่าประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันสูงกว่า มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถแสดงพฤติกรรมในตำแหน่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย ควบคุมดูแล และส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษาได้ดีกว่า สอดคล้องกับ โซซิตา ศิริมัน (2564) พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิถีสถาณะต่างกัน มีบทบาทในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยรวมไม่มีวิถีสถาณะและชำนาญการพิเศษสูงกว่าชำนาญการ เมื่อพิจารณาเป็นรายบทบาท ได้แก่ บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก ไม่มีวิถีสถาณะและชำนาญการพิเศษสูงกว่าชำนาญการ บทบาทของผู้ประเมิน ไม่มีวิถีสถาณะและชำนาญการพิเศษสูงกว่าชำนาญการ บทบาทของผู้คาดการณ์ ไม่มีวิถีสถาณะและชำนาญการพิเศษสูงกว่าชำนาญการ บทบาทของผู้ให้คำปรึกษา ไม่มีวิถีสถาณะและชำนาญการพิเศษสูงกว่าชำนาญการ และบทบาทของผู้ส่งเสริมสนับสนุน ไม่มีวิถีสถาณะและชำนาญการพิเศษสูงกว่าชำนาญการ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีควรได้รับการส่งเสริมบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019
2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 5 ปี ควรได้รับการส่งเสริมบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019
3. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิถีสถาณะชำนาญการควรได้รับการส่งเสริมบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ประเมิน ผู้คาดการณ์ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

เอกสารอ้างอิง

- โซซิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8*. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- ประวิทย์ มั่นปาน. (2558). *บทบาทผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พรนิดา กীরติวิทยากรณ์. (2554). *บทบาทของผู้บริหารกับมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ปริญญาภัทร์ สุภาศิริธนนนท์. (2563). *บทบาทผู้บริหารกับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- วลีษฐ์พล รอบจังหวัด. (2562). *บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- Dess, G. G., & Miller, A. (1993). *Strategic management*. McGraw-Hill.
- Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1993). *Management of organizational behavior: Utilizing human resources* (6th ed.). Prentice-Hall.
- Knezevich, S. J. (1984). *Administration of public education* (4th ed). Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970) Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*, 607-610.
- Meador, D. (2019). *The role of the principal in schools*. Retrieved from <https://www.thoughtco.com/role-of-principal-in-schools-3194583>
- Mintzberg, H. (1973). *The nature of managerial work*. Harper & Row.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Century.
- Small, J. F. (1974). Role options for school administration. In J. A. Culbertson, C. Henson, and P. Morrison (Eds.), *Performance objectives for school principalship*. McCutchan.
- Yukl, G. (2006). *Leadership in organizations* (6th ed.). Pearson Education.